

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Dolenjski volici!

Volitve volilnih mož so pred durmi. Volite značajne neustrašene, nezavisne volilne može, katere poznate kot zveste katoličane in prave narodnjake, na katere se lahko zanesete, da bodo 21. t. m. volili take poslance, ki so te časti vredni in temu prevažnemu poslu tudi popolnoma kos, katere iz dosedanjega njih delovanja že dobro poznate, da so res prijatelji ljudstva, da skrbе za blagor naroda z vsemi svojimi močmi!

V novomeškem in krškem okraju naj volijo volilni možje g. Viljema Pfeifer-ja, ki te okraje že več let zastopa v deželnem in državnem zboru. Vsadko, tudi nepristransk političen njegov nasprotnik, mora priznati, da je ta gospod jeden najbolj delavnih, najbolj požrtvovalnih naših poslancev v obeh zbornicah. Vrlo in možato je zastopal te okraje; zastopa naj jih tudi zanaprej. Zato mu volilci teh okrajev skažite svoje zaupanje s tem, da ga bote volili jednoglasno kot poslanca!

Na Belokranjskem je nastopil v kmečkih

občinah kot kandidat radoviški g. župnik Fran Schweiger. Vsi Belokranjci ga dobro poznate kot svojega ožjega rojaka, Črnomljanca, kot blazega, neumorno delavnega gospoda, ki se že mnogo let trudi med vami za častni in večni blagor Belokranjcev. Boljega kandidata si pač ne morete izbrati. Oddajte soglasno njemu svoje glasove! Opazujemo Vas na spodaj sledeči njegov volilni oklic.

V kmečkih občinah od Radeč in Šmartna do Žužemberka volite znana Vam že gospoda dr. Fr. Papeža in dr. Ign. Žitnika. Oba sta že doslej vrlo dobro in uspešno zastopala te okraje. Letos sta na ljudskem shodu v Mokronogu, 7. julija, obširno poročala o svojem delovanju v deželnem zboru. Poročilo o tem ste čitali tudi v „Dol. Novicah“. Kakor je tedaj več sto ndeležencev — volilcev iz Mokronoga in sosednih občin soglasno odobravalo njih delovanje, tako jima skažite vsi skupaj zaupanje s tem, da oba izvolite za poslanca. Tretjega kandidata za ta okraj naznamimo prihodnjič.

Kar se tiče volitve v dolenjskih mestih, ne moremo še nič določnega povedati. Le toliko re-

PODLISTEK.

Smrt nadvojvode Ladislava.

Dné 6 septembra t. l. je umrl v Budimpešti nesrečni nadvojvoda Ladislav, star še le 20 let. 2. septembra je šel na lov z nekaterimi visokimi gospodi. V gozdu je nastrelil neko divjo mačko, ki mu je pa ubežala v grmovje. Skočil je za njo in vlek el puško za seboj; kar naenkrat se mu sproži, in kroglja mu prodre nogo v stegnu. Šel je še deset korakov v stran, kjer se je zgrudil onemogel na tla. Težko ranjenega so prepeljali z velikim trudom iz gozda najprej v Kis-Jenő, potem pa v Budimpešto. Zdravniki, ki so ga preiskali, izjavili so, da je poškodovanje sicer hudo, ker je zdrobljena kost v stegnu, toda ker je nadvojvoda še mlad in čvrst, dala se bo rana zaceliti, ako se ne pridruži zastrupljenje krvi. Tri ure so zdravniki preiskovali rano in pobrali iz nje koščice. Lahko si mislimo, kake silne bolečine je občutil visoki bolnik. A vendar ni tožil in ni

bil nepotrpežljiv. Ko ga je vprašal njegov skrbni vzgojitelj pl. Himmel, ki je tudi opisal njegovo smrt, ga-li hudo boli, odgovoril mu je nadvojvoda: „O ne, le malo!“ Če pa je bila bolečina le prevelika, ugriznil se je molče v ustnice.

Sprva se je kazalo, da mladi nadvojvoda morda vendar-le ozdravi; toda 6. septembra zjutraj se je pokazalo, da je nastopilo zastrupljenje krvi, da kmalu nastopi smrt. Ko je prišel isto jutro vzgojitelj nadvojvode k njemu, bil je bolnik popolno miren in vesel tega obiska. Pokazal je na sliko Marijaceljske Matere Božje, ki je pred njim visela na steni in rekel: „Glejte, podobo Marijino! Kaj ne, da tako-le prav visi?“ Vzgojitelj mu je namreč priporočil, naj ima vedno, tudi na potovanjih, seboj kako podobo Matere Božje, katero pa naj ne obesi nad svojo glavo nad posteljo, temveč tako, da v postelji ležeč lahko vanjo zre. Nadvojvoda ga je ubogal, in na ta opomin so merile ganljive besede pobožnega princa.

Njegova mati nadvojvodinja Klotilda je takoj, ko je zvedela, da je smrt neizogibljiva, poslala

čemo, da za dr. Tavčarja, katerega bodo volili liberalci teh mest, ne more noben zaveden katoliško-naroden mož oddati svoj glas, ker isti gospod se je že več nego jedenkrat pokazal, da njegovo versko mišljenje se ne loči v ničemur od židovsko-liberalnega, njegova gospodarska načela naravnost nasprotujejo kmečkim in meščanskim koristim, njegova hvalisana narodnost pa tudi ni piškavega oreha vredna, ker je z nemškutarji kranjskimi najboljši prijatelj, kar je tudi sam rad priznal.

Za danes toliko! Dolenjci, preudarite torej dobro, predno glasujete! Vaši volilni možje naj volijo soglasno tu navedene poslance. Vsi so zvesti, verni katoličani in kot taki bodo resno smatrali svoj poslanski posel, ker jim že njih versko prepričanje narekuje, da delujejo po svoji vesti in najboljšem prepričanju. Kot zavedni narodnjaki bodo vsikdar branili in varovali naše narodne svetinje, tirjali enakopravnost z drugimi narodi v šoli in uradih, kjer liberalci toliko nemškutarijo. In kot izkušeni veččaki v gospodarskih zadevah in kot pravi prijatelji kmečkega stanu bodo vestno skrbeli, da se Vam zljajšajo Vaša gospodarska bremena.

Pač Vam bodo gotovo liberalni kandidati delali jednake obljube, da bi Vas na led speljali in za-se pridobili. A ne verujte njih besedam, ozirajte se na njih preteklo poslansko delovanje, ki je bilo Vašim gospodarskim koristim le v kvar. Dr. Tavčar, Svetec, Višnikar, Hribar in drugi taki, vsi so glasovali za prisilno legalizacijo, za lovski zakon, tako skovan, kakor je njim koristen, ne pa Vam.

Na Vas je torej ležeče, volilci, kakošno bo deželno gospodarstvo v prihodnjih šestih letih.

po spovednika jezuita o. Schafferja, ki je kmalu došel spremljan od nekega svojega tovariša jezuita. Nadvojvoda jih je prisrčno pozdravil in popolno miren, brez vsake vznemirjenosti je sprejel novico, da je morda Bog sklenil, njega poklicati v kratkem v boljše življenje. Brez strahu, ne da bi se v njem vzbudila kaka nevolja, ker bo moral v najlepših letih zapustiti ta svet, vzdihnil je večkrat: „Kakor Bog hoče!“ Z veliko gorečnostjo in pobožnostjo je prejel sv. zakramente ter prosil potem spovednika, naj moli poleg njega molitve za umirajoče, katere je bolnik počasi ponavljal za njim.

Blaga mati se ni ganila od postelje, Vsa v žalosti zatopljena je otirala mrtvaški pot s čela umirajočega sina, sklepala mu je roki in ga tolažila in osrčevala. Bil je to veličasten, a neizmerno žalosten prizor. Čez nekaj časa pravi nadvojvoda nekako začuden, a pri vsem tem vesel: „Ne čutim več nobenih bolečin — pa — sopem težko!“ To je bilo znamenje, da mu srce otrpeva, da se smrtni boj že skončuje.

V teh mučnih trenutkih se pripelje oče njegov

Volite po dobrem preudarku tako, kakor Vam velé Vaša, po liberalizmu še ne pokvarjena, poštena, verna, slovenska srca!

Spoštovani belokranjski rojaki!

Volitve za deželni zbor so razpisane. Dne 21. novembra bodo kmečke občine volile svoje zastopnike. Tem je dolžnost, skrbeti in delati za blagor cele dežele, pa tudi za korist lastnih volilnih krajev.

Rojaki! Če kdo pozna razmere na Belokranjskem, — in te so dosti žalostne — poznam jih jaz. Ne le, da sem rodu belokranjskega, služim tudi že osemnajst let med Vami. Poleg tega mi je pri srcu blagostanje rodnega kraja in ob ugodnih prilikah bom povzdignil svoj glas v korist onih, ki mi zaupajo polanstvo.

Moje geslo je: „Vse za vero, dom, cesarja!“ Bodi i Vaše! Pod zastavo tega gesla pridite omenjeni dan na volišče in blagovolite meni dati svoje glase.

Na Radovici, 30. oktobra 1895.

Franc Schweiger, župnik.

Volilno gibanje

je po vsej deželi jako živahno. Zadnjo nedeljo, 27. oktobra so bili volilni shodi na Bledu, v Kamniku, v Domžalah, v Št. Vidu pri Vipavi, na Mirni, v St. Rupertu, v Črnomlju itd. — V Domžalah je bivši poslanec Kersnik sklical skupaj peščico svojih pristašev, volilcev in nevolilcev, kjer se je javno ponašal, da je liberalec. V zaslombo sta mu bila svētnik I. Murnik in dr. Majaron.

nadvojvoda Jožef s sinom Jožefom Avgustom. Ko vstopita, zasvetijo se oči umirajočega. Stegnil je očetu in bratu nasproti tresoče se roke in jih pozdravil z ljubeznivimi pogledi. Potem zopet sklene roki ter pritisne molek in sv. razpelo na koprneče ustnice. Glas pojema, komaj se še sliši. Z zadnjimi močmi poljubi molek in položi roko, v kateri ga je držal, materi na ramo. Dihanje postane čimbolj slabotno in ob 10. uri 47 minut zastane. Žalovanje visoke rodbine je bilo veliko, zlasti ko sta kmalu po zadnjih izdihljajih bolnikovih došli nadvojvodinji Marija Doroteja in Avgusta v nadi, da najdeta brata še živega.

Truplo blagega pokojnika po želji starišev ni bilo preiskano in maziljeno. Lepo, kakor je živel ta mladi nadvojvoda, je tudi umrl. Vzgojitelj njegov, ki nam je popisal to blaženo smrt sebi izročene ga visokega gojenca, rekel mu je, ko sta prvič stopila v rakev umrlih članov cesarske rodovine: „Od vse bliščobe, od vseh častij in bogastev tega sveta Vam ostane nazadnje nič družega, nego skromen prostor v tej rakvi; da bote kdaj

Ko je g. Strupi jel govoriti Kersniku v našprotnem smislu, zagnali so liberalni kričači grozen hrup; še bujše so kričali, ko je v istem smislu hotel govoriti g. Kalan iz Kamnika. Taki so liberalni volilni shodi, da na njih niti svobodna beseda ni dovoljena, ker se — bojé resnice! Ko je g. Strupi hotel odgovarjati na Majaronove napade, pa mu predsednik shoda ni dovolil besede, zapustil je on z večino Domžalcev shod, da jih je le peščica še skupaj ostala, ki so se potem lahko med seboj kadili, kakor so hoteli. A gosp. Kersnik ima v svojem dosedanem volilnem okraju kaj malo zaupanja.

Na Bledu so proglasili kot kandidata za gorenjske kmečke občine g. župnika Janeza Ažmana, ki je med gorenjskimi kmeti obče znan in priljubljen.

26. oktobra so imeli liberalci v Postojni zapuni shod, kjer so se pogovorili o svojih kandidatih za Notranjsko.

Poslanec Šuklje, ki je zastopal doslej dolenski mesta, se je izjavil, da več ne sprejme kandidature. Namesto njega bodo liberalni volilci dolenskih mest volili dr. Tavčarja, ki je zastopal doslej Loko in Kranj. Ker pa za svoje volilne okraje doslej ni nič storil in ker ga dosedanje njegovo delovanje in postopanje v deželnem zboru prav nič ne priporoča, zato tam gori ne upa več nastopiti in bo poskusil svojo srečo med Dolenci. Toda če bo za dolenski svoje volilce tako malo storil, kakor je za gorenjske, potem bo že slabo. On, ki se vedno priložno ali nepriložno baha s svojim narodnjaštvom in naši katoliško-narodni stranki predbaciva nemškutarstvo, bratil

tukaj sladko počivali, morate z Bogom v miru živeti pa tudi umreti!" In to je blagi princ spolnil. Po pravici je dejal isti pobožni mož žalostnemu očetu nadvojvodi Jožefu: „Naša zvesta skrb je hotela nad vse nadepolnega princa spremljati do praga slavnega, časti polnega posvetnega dostojanstva; namesto tega pa smo angeljsko čistega mladeniča pripeljali med nebeško družbo!" — To je pač velika tolažba!

Svoj popis pa završuje isti blagi vzgojitelj pl. Himmel, nadpolkovnik, s temi-le besedami: „Vse skrbi in vsi trudi tistih dnij so zginili, a čimdalje živeje se mi vzbuja prepričanje, da je slavni cesarski hiši in vsem narodom avstrijske monarhije pridobljen pred prestolom Vsegamogočnega nov priprošnjik!"

Čeprav je bil način smrti mladega, res nad vse nadepolnega nadvojvode grozen in neizmerno žalosten, bila je vendar smrt njegova nad vse blažena in srečna. O njem pač smemo reči:

„O srečna, srečna duša ti,
In s tabo vsak, ki v Bogu spi!“ T. P.

se je v deželnem zboru s strastnim nemškutarjem, slovenskim odpadnikom baronom Schweglom in z Nemci in nemškutarji vred glasoval zoper koristi našega kmeta, tako n. pr. gledé lovskega zakona, legalizacije itd. Radovedni smo, koliko se jih bo v dolenskih mestih vsedlo na njegove limanice?

V trgovinski zbornici je pred par dnevi poročal dr. Bleiweis v imenu svojem in tovariša A. Kleina o delovanju obeh v deželnem zboru, ker sta doslej zbornico zastopala Slovenski in nemški liberalci so obljubili, da jih bodo zopet volili. Tako si naši „narodnjaki“ in nemškutarji ljubeznjivo roke podajajo vselej, kadarkoli se gre zoper katoliško-narodno kmečko stranko.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

22. oktobra se je otvorilo novo zasedanje državnega zbora in novo ministerstvo je prvič nastopilo. Ministerski predsednik grof Badeni je razvil svoj program v taki smeri, da so vse stranke več ali manj zadovoljne, ali vsaj, da mu kaj posebnega ne oporekajo. Vlada bo krepko pospeševala državne koristi avstrijskega duha in upa, da bodo vsi narodi hodili pod to zastavo za jedino, blagohotno, a tudi odločno vlado. Opravičene in razvoju sedanjih razmer primerne zahteve se bodo izpolnovala. Vlada je in ostane popolnem prosta, ne bo se dala nikomur voditi. Povdarja pomen vere v državnem življenju in kako važna in potrebna je gojitev verskega čustva in npravno verske vzgoje zlasti pri mladini. Ozirala se bo s posebno skrbjo na gospodarsko zaostale države na severu in na jugu. Nemško levico je posebno navdušila točka, da se bodo vse prosvetne zadeve reševale s posebnim ozirom na nemško kulturo. Iz teh besed namreč nemški liberalci sklepajo, da hoče nova vlada posebno njim streči in več ali manj pritiskati na druge nenemške narode. Izjemno stanje v Pragi je bilo 20. t. m. odpravljeno; s tem se je storil prvi korak k spravi vlade z Mladocihi. Poljaki so v vsem pritrdili načrtu Badeni-jevemu; nemškim levičarjem ni všeč, da je toliko vero povdarjal, a vendar so mu pritrdili, konservativci v Hohenwartovem klubu pa so sklenili, da mu pritrdijo le pogojno, ker se še ne vé, kako bo vlada tolmačila in dejansko izvrševala svoj program. Tudi mladočehi so sklenili, da bodo počakali vladnih dejanj in še le potem določili svoje razmerje do vlade; a reči se mora, da mu veliko ne zaupajo, ker preveč povdarja nemško kulturo. — Koncem tega ali v začetku prihodnjega leta bo predložil Badeni zbornici načrt za volilno preosnovo. Ako ne bo večina poslancev za nespremenjeno predlogo, bo državni zbor raz-

puščen in na podlagi vsiljenega zakona se bodo takoj vršile nove volitve. A četudi bo isti načrt sprejet od zbornice, vendar bodo kmalu nove volitve za državni zbor.

29. oktobra je bil dr. Lueger, znani voditelj dunajske krščansko-socijalne stranke, izvoljen dunajskim županom s 93imi glasovi. Liberalci so oddali 44 praznih listkov. Novi župan je povdarjal, da njegova stranka je ljudska; varovala bo ljudstvo pred izsesavanjem in židovsko konkurenco. Naglašal je, da šolsko mladino morajo podučevati učitelji, ki so z učenci jednakega rodu, in da se bo Slovanom nasproti postopalo vedno pravično.

Mažarska magnatska zbornica je 21. oktobra sprejela zadnje paragrafe in določila novih cerkveno-političnih postav o svobodnem bogoslužju. Sešlo se je nenavadno veliko poslancev, ker šlo se je za to, ali zmaga krščanstvo ali židovstvo in pa ali sme kristijan žid postati ali ne. A ker je bilo nedavno nekaj novih članov poklicanih v to zbornico, ki so vsi ali židje ali z židovskim duhom nadahnjeni, videlo se je že naprej, kdo bo zmagal. Neustrašeni in junaški vodja ogerske katoliške in ljudske stranke grof Ferdinand Zichy je pred glasovanjem izpregovoril še nekaj resnobnih, ostrih besed v svarilo pred nezgodami, ki bodo sledile iz te postave, ako se sprejme. Rekel je med drugim: „Kdor je kristijan, ne more glasovati za to postavu, in dežela, ki dostavi to določbo postavi, ni več krščanska. Kdor ne veruje na krst, ta ni kristijan, naj pripada katerikoli veri. Marijansko kraljestvo, ki imenuje apostolsko Veličanstvo svojega kralja, ki je postavilo križ na krono sv. Stefana in v svoj grb, je zgubilo krščanski značaj, kar se ima zahvaliti jedino le uspešnemu delovanju zjedinjene lože, liberalizma in židovstva. S kakim upanjem zamoremo gledati v prihodnost, ako se na tako grozen način oskrunja Najsvetejše, vsemogočni večni Bog? Groza me je pred kaznimi, katere izzivate na narod, kateremu se vsiljujejo take postave in resnično obžalujem one može, ki so to provzročili.“ Pri glasovanju so židje zmagali nad kristijani s sedmimi glasovi večine. S tem je storjen zadnji, osodepolni korak do popolnega brezverstva. Poslej smejo kristijani na Ogerskem postajati židje. To pa bije katoliški veri naravnost v lice, ki uči, da sv. krst vtisne človeku neizbrisljivo znamenje. V nekaterih mesecih se je zvršil na Ogerskem tak grozen preobrat, kakor ne kmalu kje drugje. To spričuje jasno, da je mažarsko ljudstvo res v oblasti samih židov in framasonov. Kristijani vseh veroizpovedanj ne bodo molčali. Sedaj še le se začne najhujši boj vseh vernikov zoper to nasilstvo, ki se je zgodilo njih najdražji svetinji sv. veri.

V dneh od 14. do 16. oktobra je bil naš presvitli cesar na **Hrvatskem** v Zagrebu, kjer je otvoril nekaj novih kulturnih naprav. Hrvatje so ga jako slovesno sprejeli; mesto je bilo bogato okrašeno. Ljudstva se je sešlo na tisoče. Slovesnosti so se nekoliko zmešale po nemirih, ki so se uprav tedaj po nekod v mestu vršili. Hrvatski vseučiliščniki so strgali razobešeno mažarsko in srbsko zastavo ter nekaj hiš umazali. Zaradi tega so zaprli več dijakov, katere so sicer zopet izpustili, a proti njim se vrši sodnijska preiskava. Mažarski šovinisti pa v svoji nadutosti tirjajo zadoščenje za razžalitev njih narodnosti v Zagrebu. Posebna deputacija je šla z mestnim županom na čelu pokanjat se v Pešto mažarski gospodi, da bi pri nji ne padli v nemilost. Taki so hrvatski narodni odpadniki — razupiti Mažaroni! — Zaradi dijaških izgradov, katere je med drugim tudi Folnegovič, predsednik stranke prava, obsojal, razcepila se je ta že sedaj majhna stranka v dva dela. Poslej se bo ta nov klub nazival čista stranka prava. S takim cepljenjem pač ne bodo ničesar dosegli.

Vlada skuša slovenske **štajerske** poslance zopet spraviti v deželni zbor, katerega so pri zadnjemu zasedanju zapustili, ker so nemški liberalci zaradi celjske gimnazije jako žaljivo njim nasproti postopali. Slovenski poslanci vstopijo zopet v deželni zbor s sledečimi pogoji: 1. v deželnem odboru se mora prepustiti mesto jednemu slovenskemu poslancu, 2. jednako jedno mesto v deželnem šolskem svetu, 3. vložiti se mora ugovor proti nameravani preosnovi deželnega šolskega zakona, s katero se hoče okrajnim šolskim svetom vzeti pravico, predlagati terno pri imenovanju učiteljev, 4. na deželni gimnaziji v Ptuji in na vinorejski šoli v Mariboru naj se za slovenske učence uvede slovenski učni jezik. — Te zahteve so pač skromne, a liberalni Nemci se jim že naprej upirajo.

Kaj je novega po širokem svetu?

Portugalski kralj je nameraval nedavno obiskati laškega kralja v Rimu. A ko je zvedel, da bi bilo to veliko razžaljenje papeža, kateremu je bil Rim oropan, opustil je ta načrt. Zaradi tega pa je nastal med laškimi vladnimi možmi velik hrup, ker kralj obljube ni spolnil. Ta dogodek je jasno pokazal, da je v Rimu prav za prav še vedno papež gospodar in vladar, čeprav se laška vlada že 25 let v njem šopiri.

Na **Turškem** se še vedno ponavljajo krvavi nemiri. Turki nalašč izzivajo kristijane, da imajo priložnost jih klati. A ne le Armence napadajo in more, temveč tudi katoličane tako na evropskem kakor tudi na maloazijskem ozemlju. Tudi v Makedoniji so pretekli teden pomorili nekaj katoličanov. Turška vlada pa si proti vsem tem krva-

vim izgredom ne upa odločno nastopiti. Sultan sam se boji zarote zoper svojo osebo, zato je dal zapreti lastnega brata.

Piše se nam:

Iz Mokronoga. — Prelepo slovesnost obhajali smo v nedeljo 27. oktobra t. l. Gosp. Anton Plantarič, trgovec in posestnik, podaril je naši župnijski cerkvi nov križev pot, ki stane 1400 glđ. Podobe naročili smo na Dunaju po Führichu; okvire pa je krasno izdelal podobar J. Poglajen iz Bele cerkve, visoki so z okraski in križem 2:50 m, široki 1:45 m. Blagoslovil jih je preč. gosp. Pater Otókar Aleš iz Rudolfovega. 28 fantov je podobe nosilo in 30 gospodičin in deklet spremljevalo s svečami sprevod iz Plantaričeve hiše po trgu v cerkev. Slovesnost so povikšali tudi trije bližnji gospodje župniki s svojo navzočnostjo.

Župnijska cerkev je s tem zelo okrašena; seveda potrebujemo še dobrotnikov kot je g. Plantarič, da bi zamogli še druge reči dostojno napraviti. Žal, da nam je hud naliv nagajal, da se slovesnost ni mogla zvršiti, kakor so priprave napovedovale. V ponedeljek zjutraj pa smo zopet kolikor mogoče slovesno prenesli stari križev pot na Žalostno goro.

Tudi navadni semenj 28. oktobra je pokvarilo neugodno vreme, posebno ker je Mirna dve cesti preplavila.

Iz Črnomlja. — [Spremembe.] 16. oktobra nas je zapustil obče priljubljeni gosp. kapelan Mihael Klemenčič in odšel v Semič na novo službo. Bil je v Črnomlju kot kapelan deset let in v teku tega časa mnogo in vspešno deloval bodisi v šoli med nežno mladino, v cerkvi na prižnici in v spovednici. Delal je skoraj vedno za dva, namreč za-se in za častnega meščana, ki gre koncem tega meseca v pokoj. Posebno se je trudil za podružnične cerkve, da so se napravili ali novi altariji ali saj stari prenovili, tako, da ima sedaj skoraj vsaka podružnica ličen oltar in v tem prekosi reven altar farne cerkve v Črnomlju. Bog poplačaj trud gospoda Klemenčiča in Večni naj nosi svoj blagoslov na njegovo delovanje v dušnem pastirstvu tudi v Semiču.

Dobili smo tudi novega kapelana v osebi č. g. Jurija Karlina iz Škofje Loke. Začetkom novembra ima priti tudi novo imenovani administrator župnije v Črnomlju, g. Francišek Munda. Pod novim vodstvom upamo, da se bodo zboljšale tako žalostne razmere. Posebno gojimo goreče želje, da se poživi pravo cerkveno in katoliško mišljenje in življenje, katerega je žalibog posebno v mestu še malo. V tem smislu torej pozdravljamo prihod novega župnega upravitelja.

Prišel je pred kratkim tudi novi okrajni zdravnik g. Dimitrevič, rodom Dalmatinec. Če še omenimo, da dobimo, kakor se govori, strogega in natančnega okrajnega glavarja, bo za danes zadostovalo.

Dobrova 28. oktobra. — [Žganje ga je zadušilo. Povodenj.] Tretja ne izostane rada, veli pregovor. O dveh smrtih v vodi dné 5. in 7. oktobra Vam sem zadnjič poročal. Danes Vam imam javiti zopet britko vest. V nedeljo, dne 13. t. m. je šlo popoldne nekaj fantov iz vasi Brezja gori k „Sojarju“; ta je imel nekaj domačega žganja, katerega so prav pridno cehali. Proti večeru šli so zopet dol v domačo vas; le dva sta bila tako vkajena, da sta šla v Sojarjevo šupo na steljo prenočiti. Eden teh dveh se je proti jutru dobro izkadil in zbrihtal, ter šel na svoj

dom. Drugi pa, 24letni Josip Prestenjāk, Puhov iz Brezja. h. št. 14. je ostal še v šupi. Zjutraj so ga dobili domači ljudje že trdega in hladnega. Ležal je v stelji na obrazu. Uradna komisija je dognala, da se je — preobilega žganja — zadušil, ker na obrazu ležeč, ni mogel nemarne snovi iz sebe izbruhati. Pač žalostno! Ta mladenič bil je čedne in trdne postave, prišel bil je sredi septembra t. l. na stalni odpust od vojakov. Stariši ga bodo pri domačem delu krvavo pogrešali, ker je bil sicer dober in priden delavec. Bil je zelo mehkih možgan, in že kozarček opojne pijače se mu je poznal. Bog mu bodi usmiljeni sodnik!

Od pretečenega četrtka sém imamo tukaj silno deževja. Obe vodi: Gradašica in Horjulka sta včeraj in danes tako prestopili svoje bregove, da je dolina dobrovske fare ob obeh vodah — pravo jezero. Take in toliko časa trajajoče proplavi ni bilo tukaj že več let. Kako mora biti pa še le na barju? Ubogi ljudje! Dobro, da so jesenski pridelki že skoraj vsi v varnem zavetju; le kaj malega repe, korenja in zelja je še na prostem. No, to bode, ko se voda vteče, — dobro oprano.

Od zadnjega mojega dopisa oglasila bila se je v Gabriji v dveh hišah griza, ki pa, kakor se kaže, mirno potjo dalje odide.

Danes nam je silna povodenj šolo popolno zaprla. Vasi so z vodo popolno druga od druge ločene, izvzemši one, ki leže onostran Horjulke.

Bog daj skoraj lepega vremena!

Domače vesti.

(V kmetijski bralnici) v Novem mestu se bode v nedeljo dné 17. t. m. ob 9. zjutraj podučevalo gospodarje o tem, kedaj in kako se odpisuje zemljiški davek in kako se je zglasiti za odpis davka. Pri tej priliki bode tudi razgovor o letošni letini in njenih nasledkih za kmetijstvo. Vabimo vse gospodarje, da se imenovanega dné mnogoštevilno udeleže tega poduka. — Kmetijska bralnica bode od 17. t. m. naprej odprta vsako nedeljo. V njej najdejo gospodarji in kmetski mladenči brezplačno dosti podučnega berila. Iz knjižnice kmetijske podružnice pa se brezplačno izposojujejo podučne knjige tudi na dom.

(Vstanovitev prostovoljn. gasilnega društva v Semiču.) V nedeljo dné 20. oktobra ob 3. popoldne so se sošli naši možje v občinski pisarni in sklenili, da vstanovijo prostovoljno gasilno društvo. Upisalo se je takoj 66 udov. Načelnikom je bil izvoljen g. Šušteršič, podnačelnikom g. Ogulin in tajnikom g. Kavčič. Bog blagoslovi pod varstvom sv. Florijana novo društvo, da bi skusilo maloktero nesrečo, kadar pa bi prišla, da bi vspešno delovalo v blagor vseh občanov.

(Velikanske povodnji) so nastale po zadnjih velikih nalivih od 24. do 28. oktobra. Krka je tako silno narasla, da je pri Novem mestu segala skoro do mostnic. Kjer je struga nekoliko bolj plitva, je vse bilo poplavljenno. Drugod je deloma še hujše. Na železniški progí Dobropolje-Lašče je jedno noč bil oviran ves promet; jednako med Kresnicami in Litijo. Doline okoli Šmarije, Št. Vida, Stičine, Trebnjega in Št. Ruperta so bile vse pod vodo. Ravnina od Mirne do Mokronoga je bila podobna širnemu jezeru. Marsikje je voda naredila veliko škodo pri jesenskih pridelkih, v kolikor še niso spravljani in pri ozimini.

† (Umrla) je v Novem mestu gospa Ivana Jereb de Crinis, soproga trgovca in Novomeščana, po daljem bolehanju na srčni hibi. Spomladi se je bila šele tukaj naselila, da bi ji naše podnebje bolj ugajalo. Bila je mirna in blaga gospa. Naj v miru počiva! — V Ljubljani pa je umrl veleč. gosp. mons. Mihael Potočnik, nunski spovednik itd.; star je bil gospod 87 let ter pri Uršulinkah v Ljubljani bil 45 let. S „Slovenecem“ rečemo: Rajni gospod bil je zlata duša brez žolča, poln ljubezni za svoj poklic, radodaren podpornik revežev in dobrih naprav. Mili Bog mu je gotovo že povrnil v večnosti njegova dobra dela. Naj v miru počiva!

(Gledališko predstavo) priredi „Narodna čitalnica v Novem mestu“ v nedeljo 3. novembra. Predstavljal se bode žaloigra „Mlinar in njegova hči“; igra je stara, a vedno mikavna, kakor malo drugih; zatorej o obilem obisku ni dvoma.

(Služba tajnika) pri mestni hranilnici novomeški bo začetkom prihodnjega leta za oddati.

(Ljubljanski grad), ki je služil doslej kot kaznilnica, je po potresu izpraznjen in jetniki se ne bodo več v njem naselili. Grad bo prodan. Da bi le kakemu židu ne prišel v oblast!

(V Rosalnicah) pri Metliki je bil izvoljen pri občinskih volitvah za župana g. Davorin Vukšinič, odločno katoliško-naroden mož.

(Socijalni načrt slovenskih delavskih stanov.) Tako se imenuje članek, katerega smo začeli z današnjo številko ponatiskovati. Priporočam ga vsem razsodnim možem, naj ga pazno prečitajo in razmišljajo o njem. Po tem programu se bo nadaljevalo socijalno gibanje na Slovenskem. Načrt je jako lep in temeljit; obsega vse, kar slovenski delavci potrebujejo. Pri tej priložnosti opozarjamo svoje čitatelje na časopis „Glasnik“, ki je glasilo slovenskih katoliških delavcev. Velja na leto le 80 kr. in izhaja po dvakrat na mesec. Prinaša vedno mnogo zanimivega gradiva za delavske stanovce. Svojim čitateljem ga iskreno priporočamo. Naslov: Uredništvo „Glasnik“ Ljubljana. Poljanska cesta, 58.

(Surovost brez konca in kraja.) V noči od 18. do 19. oktobra so neznani zločinci na škofijsko palačo v Ljubljani napisali ostuden napis, ki pričuje, da žele prenzvišenemu knezoškofu zgodnjo smrt. Ta pobalinska razdivjanost je sad neprestanega hujskanja slovenske liberalne stranke, oziroma „Naroda“ in „Rodoljuba“ zoper iskreno ljubljene našega višjega pastirja in zoper duhovščino sploh. Kam bo to prišlo, ako pojde tako naprej? Dočim so vsi pametni ljudje in domači in tuji časniki odločno grajali ta do skrajnosti umazan čin, glasilo slovenskih liberalcev tega ni prav nič obsojalo in se le norčevalo iz vsega. Pa saj je to čisto naravno, ker vsaka grajalna beseda s strani „Naroda“ ali „Rodoljuba“ bi bila le grda hinavščina in nič drugega! Pri vsem tem pa se ti ljudje ponasajo kot „dobri katoličani“! Da bi vendar enkrat vsaj tako kvašenje opustili! In ta stranka, ki take poulične pobaline šteje v svojih vrstah, ki take za vso slovensko zemljo sramotilne izgrede malodane odobrava, hoče veljati kot „inteligentna“, kot stranka narodnega razumništva?! Čudna inteligentnost, kakoršne se moramo Slovenci pred celim svetom sramovati!

(„Slava Bogu“) tretji zvezek, katero izdajata P. A. Hribar in P. H. Sattner, je prinesel 25 obhajilnih pesmi in dve od sv. Antona Pad., katere je uglasbil P. Angelik. Vsi napevi so v polnem so-

glasju prvih dveh zvezkov glede melodije in izpeljave in za to se pač že ta tretji zvezek sam priporoča. P. Angelik je pa s tem zopet podal dokaj svoje bogate fantazije in produktivnosti.

Socijalni načrt slovenskih delavskih stanov.

A. Temelj.

1. Vera in cerkev.

1. Socijalno vprašanje je po svojem bistvu pravno in zato tudi pravno vprašanje. Razmotrivati se mora po nezmotno resničnih načelih, iz katerih se izvajajo zahteve pravičnosti.

2. Krščansko-katoliška vera je pa temelj in jedino trdno varstvo resnici in vsled tega tudi pravici. Samo ona opisuje človekovo natoro tako, kakršna je in samo ona nezmotno pojasnjuje razmerja človekova do Boga, do samega sebe in do družih.

3. Zato pripoznavamo krščansko-katoliško vero kot glavno voditeljico k boljšim socijalnim razmeram; katoliško cerkev priznavamo kot največjo silo napredka in sreče za človeštvo.

4. Spoštljivo se klanjamo načelom, ki so jih razvili sedaj vladajoči svetil Oče Leon XIII. v svoji okrožnici o delavskem vprašanju z dné 17. maja 1891 in se popolnoma strinjamo z njimi.

5. Katoliška cerkev mora biti slobodna za svoje socijalno delovanje. Zato zahtevamo:

- a) Da je slobodna pri delitvi sv. zakramentov in izvrševanju božje službe,
- b) slobodna v izvrševanju svojih vzgojevalnih pravic nad mladino v šoli; zahtevamo torej versko šolo.
- c) slobodna v vladanju; razmerje mej državo in cerkvi se mora vrediti s slobodno pogodbo mej obema.

2. Domovina in narodnost.

1. Vsaka oblast je od Boga postavljena.

2. Zato izjavljamo, da je dolžnost vsacega človeka krepiti spoštovanje do zakonite posvetne oblasti in vzbujati ljubezen in zvestobo do vladarja.

3. V habsburški rodbini, ki vlada v Avstriji, imamo posebno varstvo vseh zatirancev in najboljšo brambo pravičnosti.

4. Zato posebej povdarjamo, da hočemo v boju za socijalno preosnovo ostati vedno zvesti Avstrijci in udani podložniki habsburške hiše.

5. Vsak narod je od Boga in ima svoje posebne lastnosti in svoje pravice, katere mu mora država braniti.

6. Mi se s ponosom imenujemo Slovence in zahtevamo za svoj narod:

- a) skupno upravo in pravično narodno avtonomijo.
- b) popolno dejanjsko ravnopravnost z drugimi narodnostmi v uradih in šolah.

B. Kapitalizem.

1. Kapitalizem imenujemo sedanji gospodarski nered, po katerem denar gospoduje nad delom in človekom, ki dela. Omogočila ga je napačna sloboda, ki je odtrgala posamnika od skupnega namena in postavila človeka proti človeku v boj na življenje in smrt. V tem boju mora podlegati slabejši in poštenjši, močnejši in hudobnejši pa zmagovati.

2. Vsled tega po tem neredu nujno propadajo nižji, delavski stanovci: kmetje, mali obrtniki in delavci, ki s svojim delom ohranjajo družbo in vstvarjajo vse njeno premoženje.

3. Zato izjavljamo, da je naš socialni boj naperjen v prvi vrsti proti kapitalizmu, da nas je dolžna država pri tem podpirati in zahtevamo:

- a) Kovanje in izdavanje denarja in vrednostnih papirjev pripada javni družbi in ne zasebnikom ali zasebnim družbam.
- b) Nastaviti se mora najvišja obrestna mera, ki veljaj za posamnike in družbe, in uvesti se morajo stroge denarne in telesne kazni proti oderuštvi.
- c) Prometna sredstva: železnice in paroplovne družbe se morajo odkupiti od zasebnih družb; upravljati jih mora država ali drugi avtonomni javni zastopi. Tudi vse zasebne zavarovalnice za življenje, proti nezgodam, proti toči, ognju, itd., za živino naj se prepovedó in dovolijo samo take, ki jih upravljajo avtonomni javni zastopi: država, dežele, zakonite zadrage. Železniške vozne cene naj se primerno uredé delavskim stanovom v korist; odpravijo naj se tako zvane diferencijalne pogodbe in refakcije. Carina naj se osnuje tako, da bo pred vsem branila kmeta in malega obrtnika.
- d) Delniške družbe, katerih delnice se ne glasé na lastnikovo ime, se morajo popolnoma prepovedati, za druge pa se morajo uveljaviti točnejša zakonita določila, da se obvaruje družba kriz v proizvodovanju in denarnih polomov.
- e) Strogo se morajo prepovedati diferenčna igra in t. zv. termino-kupčije na borzi.
- f) Veliki obrt se mora zakonito organizovati in s sodelovanjem državnih in delavskih zastopnikov omejiti vsaka družbi pogubna konkurenca.
- g) Zadržno življenje naj se razvija in pospešuje, da se doseže končni cilj naše preosnove v tem oziru, da bo namreč vse kreditno življenje in delovanje v rokah zakonitih avtonomnih zadrug in države.

S tem se bo tudi izpremenila državna finančna in davčna politika, ki sedaj v kljub ogromnim, često krivično razdeljenim davkom dela dolgove in jih ne plačuje, za nesnosnimi obrestmi od teh dolgov pa služi velikemu kapitalu. Premakljivi kapital naj se v obče mnogo bolj obdavči, nego doseđaj. Skuša naj se dobiti natančen pregled prometa denarne trgovine kapitalističnih mogotcev in nastavi naj se jim stopnjujoči davek do $\frac{9}{10}$ njihovih čistih dohodkov.

(Dalje sledi.)

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem Mestu:

G. dr. U. iz Sarajeva 10 gld.; g. posl. V. Pfeifer 20 gld.; g. Val. Oblak 2 gld.; Neimenovana gospa 1 gld.; g. I. Dolinar, župnik 5 gld.; g. Ig. Kutnar, župn. 5 gld.; g. Mat. Kos, kapl. 5 gld.; gosp. pristav E. pl. Trbuhovič je nabral v Zatičini 18 gld. (Živili posnemalci!) G. dr. K. Slanc za november 10 gld.

Živil so darovali!

G. pl. Sladovič, paradižnikov; Javornik Jože iz Gotne vasi, krompirja; Anton Penič, zelja; Neimenovana gospa, riža. Bodi vsem dobrotnikom najtoplejša zahvala v imenu podpiranih dijakov! Naj jim donese njihova dobrotljivost časnega in večnega blagoslova!

Voditelj dijaške kuhinje se drzne temu dostaviti še ponižno prošnjo, dasi je vže za dosedanje velikodušno podporo jako hvaležen. Prav zelo potrebuje dijaška kuhinja krompirja, zelja, repe, korenja in fižola. Ta ali uni morda lahko utрпи kakov mernik prsenine, kakov litrček fižola; naj ga blagovoli poslati v dijaško kuhinjo — zobém naših dijakov, ki so se do prve konference z malo izjemami sploh prav dobro ponašali v šoli — takova reč kaj prav pride.

Dr. J. Marinko.

Loterijske številke.

Gradec	19. oktobra	27	42	89	7	53
Trst	26. „	81	7	69	24	32

Ivan Jereb de Crinis, trgovec v Novem mestu, javlja vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je po neskončni vsegamogočnosti njegova preljubljena soproga, gospa

Ivana Jereb de Crinis,

po dolgo trajajoči bolezni, previdena s sv. zakramenti, danes ob 11. uri predpoldne mirno v Gospodu zaspala.

Truplo predrage ranjce bode v četrtek, dné 31. oktobra ob 4. uri popoldne na novomeško pokopališče k večnemu počitku prenešeno.

Svete maše za pokojno se bodo brale v mnogih cerkvah.

Predraga ranjka bodi priporočena v blag spomin in molitev.

Novo mesto, dné 29. oktobra 1895.

(237)

Obžalujem, da sem gosp. Franceta Vintarja iz Hrušovca hiš. št. 1 z neumestnimi in neopravičenimi besedami v gostilni pri Čampatu v Dolenji Straži razžalil.

Janez Sajovec.

V kratkem sem potoval v Mokr., ali žalostno se mi stori, ko slišim nekaj nezastopnosti v dekliški družbi. Mi je žal, da sem bil nekđaj domačin.

Št. 261.

Razglas!

Cestni odbor Krški bo dné 9. novembra 1895 zjutraj ob 9. uri v občinski pisarni v Krškem oddajal vse delo preložitve okrajne ceste na Selskem Klancu pri Raki tistemu ponudniku, ki bo stavljaj najugodniše pogoje. — Črteži in predvarek stroškov so na pregled v občinski pisarni v Krškem. Varščine je položiti 300 gld. v gotovini ali v vrednostnih papirjih.

Krško, 8. oktobra 1895.

Anton Rupert,
načelnik.

(229)

Odprtje gostilne.

V nedeljo 3. novembra 1895 otvorim svojo čisto na novo prirejeno

gostilno na velikem trgu

Preskrbel sem se z različnim finim naravnim vinom ter bom postregel tudi z okusnimi jedili. — Zahvaljujem se svojim častitim dosedanjim starim gostom ter se priporočam, da me sedaj, ko sem si hišo prostorneje in ličneje priredil, tem večkrat obišejo. Čez ulico bom točil liter 4 kr. ceneje.

(233)

Leopold Kopač.

Učenca,

kateri je prvi razred srednje šole ali vsaj ljudsko šolo z dobrim vspehom dovršil, vsprejme

Avgust Kunc,

(234-1)

trgovina z mešanim blagom v Črnomlji.

Vina bela in črna

(24-12)

se dobé vsaki čas pri

Edvardu Rosini v Kandiji št. 2.

poleg Novega Mesta.

Učenca,

lepega vedenja, kateri ima veselje do trgovinske obrti, 14 let star, od dobrih staršev, zmožen slovenskega in vsaj nekoliko nemškega jezika v govoru in pisavi, vsprejme koj v poduk

Jakob Šega,

(235-1) trg. meš. blaga v Škocjanu pri Mokronogu.

Učenca

za kovaški in ključarski obrt sprejme takoj v poduk. Deček mora biti vsaj 16 let star in krepkega zdravja. Za obleko bodem skrbel jaz. Anton Darovec, Straža, pošta Novo mesto. (217-3)

Hiša št. 48 v Gotni vasi

blizu cerkve, z vsem gospodarskim poslopjem in nekaj njiv je iz proste roke na prodaj. — Več pové lastnik

Janez Hrovat,

(215-3) Gotna vas št. 48. Pošta Novo mesto.

Razglas!

Podpisani priporoča vsem Slovencem in rodoljubom svojo bogato zalogo najboljše vrste kave, čaja, riža, južnega sadja itd., dokaz temu je, da večina č. gg. duhovščina pri njemu naroča.

Razpošilja se na drobno in debelo od 5 kilogramov naprej franko po pošti in sicer sledeče vrste kave:

Rio fina	po 1 gld.	60 kr.	kilo.
Santos	1 "	65 "	"
Malabar	1 "	80 "	"
St. Domingo	1 "	85 "	"
Gold-Java	1 "	90 "	"
Portorico	2 "	— "	"
Ceylon Ia	2 "	— "	"
Ceylon Perl	2 "	05 "	"
Moka Ia (prava arabska)	2 "	10 "	"

Blago, ki ne ugaja, sprejme se nazaj ali zamenja.

Kupuje in sprejema v zameno tud fižol in druge domače pridelke in plača po najboljši ceni.

Na povprašanja se radovoljno in hitro odgovarja. Se priporoča z velespoštovanjem

E. A. Repeschitz,

(228-2) Trst. Ulica Istituto št. 22.

Oskrbništvo grajščine Ruperčvrh

prodaja meter dolga

drva za kurjavo

in sicer polena na Ruperčvrhu po 2-20 gld. m³, v Novomestu postavljena po 2-60 gld. m³. — Tako zvan „Prügelholz“ na Ruperčvrhu po 1-60 gld., v Novomestu postavljena po 2 gld. m³.

Naročila sprejema gospod

(119-3)

Franc Kastelic v Kandiji.

Proda se prostovoljno po jako nizki ceni

vinograd

med Hrušico in Zajčjim vrhom. K posestvu spada poleg vinograda hosta, travnik, vrt ter lepa zidana z opeko krita zidanica. Vse posestvo obsega 9 oralov ter je blizu okrajne ceste. — Natančneje se izvé pri

Fr. Kastelicu

(220-3)

v Novem mestu h. št. 87.

Posestvo,

sodno cenjeno na 4547 gld. in obstoječe iz v jako prijazni, obdani z vinskimi goricami in jedno uro od toplic oddaljeni vasi na lepem kraju stoječe in 20 korakov od farne cerkve oddaljene hiše, potrebnih gospodarskih poslopij, njiv, travnika, vinogradov in host, se proda pod jako ugodnimi pogoji. — Pojasnila daje c. kr. notarski urad v Mokronogu. (225-2)

Stanovanje v I. nadstropji,

obstoječe iz treh ali štirih sob in vrta se da s 1. januarjem 1896 v Novem mestu v hiši št. 204 v najem.

Velika njiva,

tik Ločenske ceste, čisto na ravnem, se da za 6 let v najem ali pa se tudi proda. — Več pové lastnica

(231-1)

Fani Vepustek.

Na kmetiški šoli na Grmu

imajo na prodaj

(226-2)

prešičke yorkširske pasme,

lepo sadno drevje,

kakor: jabolane, orehe, hruške, in

amer. cepljene in necepljene trte.

Na prodaj je

(224-2)

nekaj vrat in več starih okenj

(zimskih in letnih) še dobro ohranjenih. — Več se izvé v lekarni gosp. pl. Sladoviča v Novem mestu.

Mlatilnice, močan „Göppel“

za par vprege in več različnega kmetijskega rabljenega orodja v prav dobrem stanu proda (187-6)

G. Tönnies v Ljubljani.